

УДК 657.421:658.152

А. П. Макаренко,

д. е. н., професор, професор кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9576-928X>

Л. К. Феофанов,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0753-7412>

Н. Ю. Піскун,

магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-5331-355X>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.3.38

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ПРОЯВ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

A. Makarenko,

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu.M. Potebny ZNU, Zaporizhzhia

L. Feofanov,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu.M. Potebny ZNU, Zaporizhzhia

N. Piskun,

Master's student of the Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit,
Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu.M. Potebny ZNU, Zaporizhzhia

IMPROVING ACCOUNTING AND CONTROL OF NON-CURRENT ASSETS OF A SMALL BUSINESS ENTITY AS A MANIFESTATION OF BUSINESS SOCIAL RESPONSIBILITY

Стаття присвячена дослідженню і пошуку шляхів удосконалення бухгалтерського, податкового та фінансового обліку, а також контролю необоротних активів суб'єкта малого підприємництва як прояву соціальної відповідальності бізнесу. Згідно досліджень деякі суб'єкти малого підприємництва нехтують можливостями покращення ведення бухгалтерського обліку необоротних активів, зменшеннями податкового тягаря та цим збільшують ризик ліквідності підприємства. У зв'язку з розвитком новітніх технологій та більш високим інтелектуальним розвитком суспільства, велика кількість підприємств, на жаль, не розвиваються, що в подальшому загрожує банкрутством. Правильно підібрані процеси бухгалтерського обліку сприяють підвищенню надійності, точності бухгалтерської інформації, а також чіткої інтерпретації та розуміння інформації користувачами. Питання обліку необоротних активів особливо важливе в сучасних управлінських ситуаціях, оскільки інвестори та інші зацікавлені сторони повинні отримувати точну та достовірну інформацію про стан та ефективність використання необоротних активів. Існуюча система бухгалтерського обліку не відповідає вимогам ринку, а бізнес-середовище значно розширило сферу операцій з основними засобами: купівля-продаж, амортизація, страхування, приватизація, інвестиції. Ефективне використання ресурсів необхідне в

будь — яких економічних відносинах чи сфері діяльності. Наявність такої ефективності та потреба в управлінні нею посилюється великими капітальними вкладеннями в ресурси. Тому саме необоротні активи — найважливіша частина майна підприємства чи установи — потребують належного ведення бухгалтерського обліку з метою інформаційного забезпечення системи управління. При цьому, чим вищий рівень системи управління, тим складнішим стає процес збору, зберігання та подання інформації керівництву, і тим складніше стає підвищувати ефективність господарських операцій та реалізовувати управлінські рішення, пов'язані з необоротними активами.

Для поліпшення якості обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва авторами статті запропоновано удосконалення ведення обліку на підприємстві, шляхом впровадження удосконаленого та більш зручного акту приймання-передачі основних засобів на підприємстві, також поліпшені та упорядковані контролерські процедури. Запропоновані робочі документи контролерської перевірки необоротних активів.

The article is devoted to the study and search for ways to improve accounting, tax and financial accounting, as well as control of non-current assets of a small business entity as a manifestation of the social responsibility of business. According to research, some small business entities neglect the opportunities for improving accounting of non-current assets, reducing the tax burden and thereby increasing the liquidity risk of the enterprise. Due to the development of new technologies and higher intellectual development of society, a large number of enterprises, unfortunately, do not develop, which in the future threatens with bankruptcy. Properly selected accounting processes contribute to increasing the reliability, accuracy of accounting information, as well as clear interpretation and understanding of information by users. The issue of accounting for non-current assets is especially important in modern management situations, since investors and other interested parties must receive accurate and reliable information about the condition and efficiency of use of non-current assets. The existing accounting system does not meet the requirements of the market, and the business environment has significantly expanded the scope of operations with fixed assets: purchase and sale, depreciation, insurance, privatization, investments. Efficient use of resources is necessary in any economic relationship or field of activity. The presence of such efficiency and the need to manage it is enhanced by large capital investments in resources. Therefore, it is non-current assets — the most important part of the property of an enterprise or institution — that require proper accounting in order to provide information for the management system. At the same time, the higher the level of the management system, the more complicated the process of collecting, storing and presenting information to management becomes, and the more difficult it becomes to increase the efficiency of business operations and implement management decisions related to non-current assets. To improve the quality of accounting and analytical support for small businesses, the authors of the article proposed improving accounting at the enterprise by introducing an improved and more convenient act of acceptance and transfer of fixed assets at the enterprise, as well as improving and streamlining control procedures. Working documents for the control inspection of non-current assets are proposed.

Ключові слова: необоротні активи, основні засоби, об'єкти, управління, аналіз, виробництво, управлінські рішення, облік, методика, суб'єкт малого підприємництва, корпоративна соціальна відповідальність.

Key words: non-current assets, fixed assets, objects, management, analysis, production, management decisions, accounting, methodology, small business entity, corporate social responsibility.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Повномасштабне вторгнення в Україну російської федерації докорінно змінило сучасне бізнес середовище, вітчизняні підприємства зіткнулися з новими викликами та проблемами, тому усвідомлення ролі корпоративної соціальної відповідальності, а саме її базового рівня — своєчасної та повної сплати податків; забезпечення стабільної та гідної заробітної плати; розширення підприємства та, як наслідок, створення нових робочих місць — значно зростає.

Основна проблема необоротних активів полягає в їхній класифікації та трактуванні, оскільки необоротні активи відносяться до основних засобів, які є важливим елементом будь якого підприємства, оскільки визначають виробничу потужність та є одним із важливих чинників, які впливають на визначення фінансових результатів діяльності підприємства. Неправильне ведення первинної документації та не вірно обрана політика, не дає змогу повною мірою заощаджувати кошти та ефективно розвиватися суб'єктам малого підприємництва. Користувачі мають право бути забезпечені достовірною, повною, а найважливіше прозорою інформацією щодо основних засобів. Тому

організація належної облікової політики та проведення якісного контролю стану та руху необоротних активів — важливе і складне завдання яке набуває на сьогодні особливої актуальності в тому числі і як прояв соціальної відповідальності суб'єктів малого підприємництва.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання обліку, оподаткування та контролю є досить популярною темою серед науковців та дослідників, оскільки ці три складові є одними з основних показників продуктивної діяльності підприємства.

До науковців які досліджували ці теми відносять: Гуцаленко Л.В., Бланка І.О., Виговську Н.Г., Румянцеву О.Є., Кафко С.М., О.В. Шкарупу.

Саме питання вдосконалення обліку та контролю необоротних активів буде ще довгий час актуальним, оскільки до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Податкового кодексу України постійно вносяться зміни.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є удосконалення обліку та контролю стану та руху необоротних активів суб'єкта малого підприємництва як прояв соціальної відповідальності бізнесу, шляхом впровадження удосконалених первинних документів обліку і методики проведення контролю, що дозволить контролеру дослідити точність, своєчасність і законність їх відображення в бухгалтерському обліку, а також виявити порушення з плином часу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Повномасштабна війна прискорила інтеграцію економіки України до Європейської спільноти. Стало неможливо вести бізнес без позитивного впливу на суспільство. Якщо за мирних умов існування корпоративна соціальна відповідальність розкривається через відповідні екологічні, соціальні й економічні ініціативи, то в умовах повномасштабного вторгнення в Україну російської федерації більшість українських корпорацій, а також підприємств малого та середнього бізнесу дещо переорієнтували свій підхід до неї, зосередившись на питанні підтримки військових та населення, яке постраждало від воєнної агресії, організації допомоги певним соціальним групам, залученні

до облаштування територій, постраждалих від певних воєнних дій, тощо.

В умовах повномасштабної війни, регулярних терористичних атак із руйнуванням критичної інфраструктури та самих підприємств підприємці стикаються з великими труднощами в організації та провадженні діяльності, не кажучи вже про належну увагу до своїх соціальних обов'язків. Деякі суб'єкти малого бізнесу кардинально змінюють напрями своєї діяльності або починають випускати нові види продукції орієнтовані на військові потреби, деякі зазнають самознищення або окупацію. Але базовий рівень корпоративної соціальної відповідальності, а саме своєчасна сплата податків, забезпечення стабільної та гідної заробітної плати; розширення підприємства та створення нових робочих місць має стати нормою нашого суспільства.

Бухгалтерський облік та його вдосконалення відповідно до сучасних вимог, міжнародних стандартів фінансового обліку, інтеграційних процесів є вирішальним і актуальним для ефективного економічного розвитку суб'єктів господарювання. Правильне ведення бухгалтерського обліку сприяє підвищенню достовірності, правдивості облікової інформації, однозначному тлумаченню та розумінню інформації користувачами.

Бухгалтерський облік є складовою економічної, інформаційної системи суб'єкта господарювання, а організація обліку є важливою ланкою в цій системі.

Ефективне використання обладнання, виробничих площ, техніки та робочої сили забезпечується правильністю та точністю спланованості використання основних засобів. Для підвищення якості роботи облікового апарату необхідно забезпечити робітників методичними, а головне практичними рекомендаціями удосконалення обліку об'єктів бухгалтерського обліку.

Для покращення рівня фінансово-господарської діяльності доцільним є введення на підприємстві комплексного підходу до ведення обліку, контролю, аналізу, внутрішнього контролю й управління основними засобами. Прибутковість підприємства, охоплення нових сегментів ринку, залучення інвесторів, для ефективності використання основних засобів. При правильному забезпеченні облікового процесу на підприємстві виникає покращення фінансово-майнового стану, підвищується рентабельність та ліквідність.

На початку вирішення проблем потребують первинні документи з обліку основних засобів,

(найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада, ініціали та прізвище)

(підпис)

«___» _____ 20__ р.

(місце складання)

Акт приймання-передачі основних засобів

Найменування юридичної (фізичної) особи, що передає основні засоби	Найменування юридичної (фізичної) особи, що приймає основні засоби	Інвентарний (номенклатурний) номер	Кількість	Ремонт			Кількість відпрацьованих годин за рік	Первісна (переоцінена) вартість	Сума	Знос		Рік випуску (побудови)	Номер паспорта
				Поточний ремонт	Капітальний ремонт	Дата виконання				за одиницю	всього		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Всього													

На підставі наказу, розпорядження _____ від «___» _____ 20__ р. № _____
 проведено огляд _____

(назва об'єкта(ів))

Місцезнаходження об'єкта(ів) у момент передачі (прийняття) _____

Коротка характеристика об'єкта(ів) _____

Об'єкт технічним умовам відповідає/не відповідає _____

Висновок комісії _____

Рис. 1. Фрагмент удосконаленого акту приймання-передачі основних засобів

Джерело: удосконалено авторами.

які не відповідають діючій законодавчо-нормативній базі, сучасним вимогам. У зв'язку з удосконаленням бухгалтерського обліку виникають нові показники, нові операції, які зумовлюють до покращення обліку. Наприклад, в первинних документах відсутня інформація про визнання об'єкта активом, в акті приймання-передачі відсутня інформація про поточний або капітальний ремонт техніки, або кількість відпрацьованих годин, зменшення чи збільшення ефективного користування основними засобами.

Для удосконалення внутрішнього контролю підприємства проводиться перевірка контролю стану та руху необоротних активів. Предметом контролю стану та руху необоротних активів є господарські процеси та операції, пов'язані з наявністю, рухом і використанням необоротних активів, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства і за його межами.

Методологічні засади обліку основних засобів встановлені Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" (далі — НП(С)БО 7), Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 16 "Основні засоби" (далі — М(С)БО 16), Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України", Податковим кодексом

України та іншими нормативно-правовими актами.

Основні засоби — матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних заходів, очікуваний строк експлуатації більше одного року.

У процесі експлуатації основних засобів виникають витрати, пов'язанні з підтриманням у робочому стані, ремонтом, модернізацією, модифікацією та ін. Рішення про ті чи інші роботи, що спрямовані на підвищення статусу, модернізації, модифікації, добудови чи реконструкції об'єкта, що приведе у майбутньому до збільшення вартості засобу, товару, збільшення економічної вигоди, або роботи щодо підтримання об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, все це приймається керівником підприємства з урахуванням результатів аналізу існуючої ситуації та суттєвості таких витрат.

Відповідно до п. 14 НП(С)БО 7 та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів, якщо поліпшення об'єкта призводить до збільшення майбутніх економічних вигод первісно очікуваних від використан-

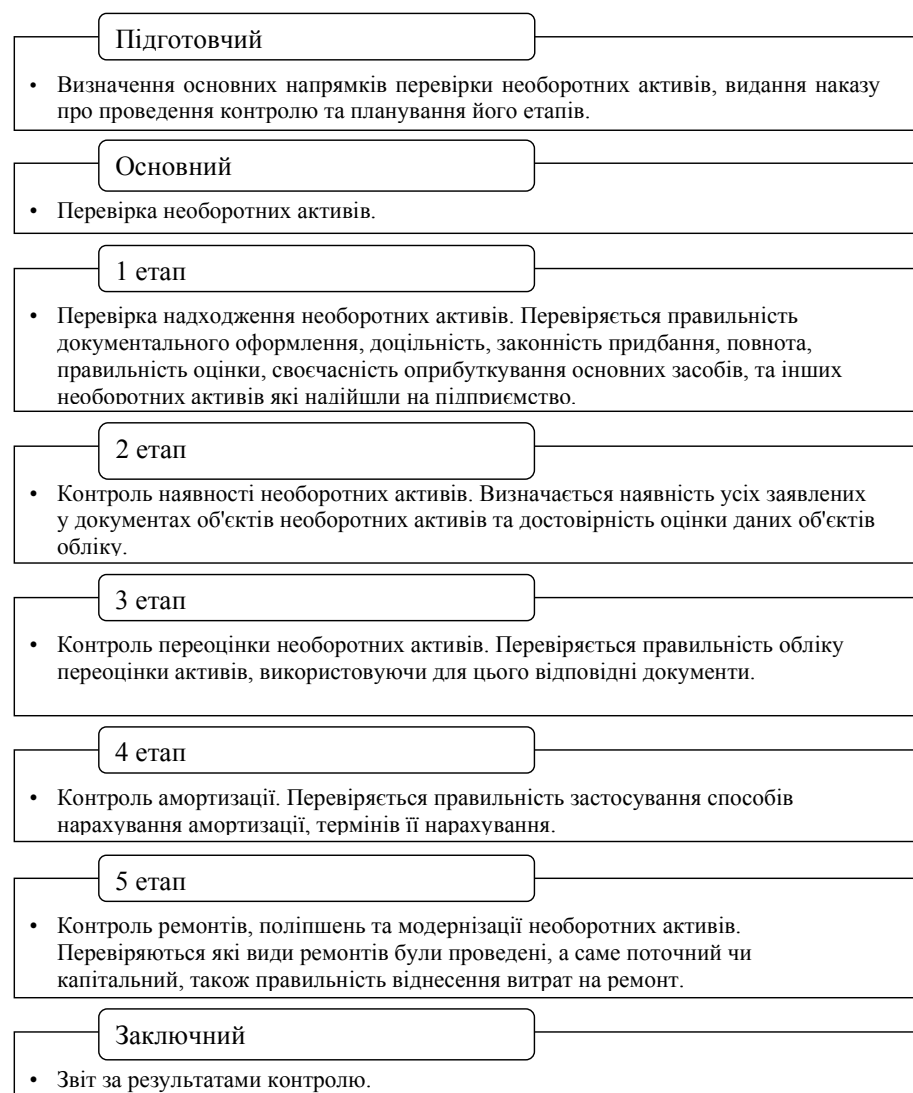

Рис. 2. Поетапний план перевірки підприємства

Джерело: узагальнено авторами на підставі [17].

ня об'єкта, такі витрати в бухгалтерському обліку входять до капітальних інвестицій з майбутнім збільшенням первісної вартості основних засобів, та перерахунком амортизації за новою ціною.

Документальною підставою для відображення витрат з капітального і поточного ремонтів за підрядним способом є договір на виконання робіт, кошторис та акт приймання, а за господарського способу: наряди на роботу за типовими формами (№ Т-20,21,23,25,26,27,28,40); таблиці обліку використання робочого часу (П-12,13,14,15); трудові угоди та акти приймання виконаних робіт; — із наданих послуг допоміжними підприємствами: дорожні листки, виробничі звіти; — інші витрати: первинні документи, що використовують на конкретному підприємстві. Приймання закінчених робіт з ремонту основних засобів оформлюється актом приймання-передачі відремонтованих, ре-

конструйованих та модернізованих об'єктів.

Оскільки кожен об'єкт основних засобів (далі — ОЗ) має властивість зносу, то час від часу вони мають замінюватись аналогічними, чи новими об'єктами ОЗ. З метою удосконалення обліку необоротних активів на підприємстві пропонується удосконалення акту приймання-передачі основних засобів, а саме впровадити до нього графу "Ремонт", з розподілом на — поточний ремонт, капітальний ремонт та дати їх проведення.

Крім цього для більш чіткого розуміння дійсного стану об'єкта під час прийому-передачі пропонується доповнити акт графою "Кількість відпрацьованих годин за рік", оскільки деякі ОЗ працюють цілодобово, деякі працюють час від часу а деякі взагалі можуть не використовуватись.

Керівництво підприємства несе відповідальність за постійне функціонування системи бухгалтерського обліку, що забезпечує

різнобічні види внутрішнього контролю в обсязі, що відповідає характерові діяльності підприємства. Контролерові варто бути упевненим у тім, що в бухгалтерському обліку адекватно відбиті усі без винятку важливі операції, і що вся інформація, відбита в обліку, використовувалася під час підготовки фінансової звітності. Існуючі системи внутрішнього контролю на підприємстві сприяє посиленню такої гарантії. Ці стандарти вимагають дотримання відповідних етичних вимог, а також зобов'язують планувати і контроль з метою одержання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень. Для початку контролер формує список джерел інформації, які має надати підприємство. Наприклад: Наказ про облікову політику, графік документообігу щодо обліку основних засобів, посадові інструкції, первинні документи з обліку основних засобів, договори, рахунки-фак-

тури, авансові звіти, акти приймання — передачі, рахунки бухгалтерського обліку, реєстри обліку, фінансова звітність, інвентарні картки, інвентарний список, дані останньої інвентаризації, Оборотно-сальдова відомість по рах 13, відомість нарахування амортизації, розрахунки бухгалтерії.

Вибір процедур залежить від судження контролера, включаючи оцінку ризиків суттєвих викривлень фінансової звітності внаслідок шахрайства або помилки. Для полегшення процедур перевірки контролер складає підготовчий поетапний план перевірки підприємства, згідно якого в подальшому буде проведена перевірка.

Запропонований поетапний план перевірки підприємства наведено на рис. 2.

Предметом контролю стану та руху необоротних матеріальних активів є господарські процеси та операції, пов'язані з наявністю, рухом і використанням необоротних матеріальних активів, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства і за його межами [16, с. 141]. В таблиці 1 наведено програму перевірки контролером необоротних матеріальних активів.

Перевіркою не розглядається питання правильності сплати податків, зборів, обов'язкових платежів. Керівництво підприємства несе відповідальність за постійне функціонування системи бухгалтерського обліку, що забезпе-

Таблиця 1. Програма перевірки необоротних матеріальних активів

№ з/п	Питання які потрібно дослідити	Джерела інформації
1	Детальна перевірка даних з реєстру необоротних матеріальних активів, їх розрахунок	Інвентарні картки обліку необоротних матеріальних активів, відомості, журнали, машинограми тощо
2	Перевірка даних інвентаризації необоротних матеріальних активів і аналіз результатів у порівнянні з даними бухгалтерського обліку	Інвентаризаційні описи та інвентарні картки обліку необоротних матеріальних активів, Головна книга
3	Аналіз правильності розрахунку амортизації за відповідними нормами і методиками	Відомості, таблиці амортизаційних відрахувань, акти введення в дію, акти приймання-передачі, Головна книга
4	Перевірити правильність віднесення нарахуваної амортизації на відповідні рахунки витрат	Відомості розподілу амортизаційних відрахувань, інвентарні картки, Головна книга
5	Перевірка законності розподілу витрат, пов'язаних з поліпшенням необоротних матеріальних активів, і відображення цього на рахунках бухгалтерського обліку	Відомості переоцінки та висновки експертів, Головна книга, Баланс.
6	Розгляд питання про необхідність переоцінки необоротних матеріальних активів та перевірки їх дійсності	Відомості переоцінки та висновки експертів, Головна книга, Баланс.
7	Перевірка документів на право власності	Інвентарний опис, результат інвентаризації, акт приймання, договір, рахунок-фактура, свідоцтво про реєстрацію, технічний паспорт, тощо.

Джерело: узагальнено авторами на підставі [18].

чує різнобічні види внутрішнього контролю в обсязі, що відповідає характерові діяльності підприємства. Контролерові варто бути упевненим у тім, що в бухгалтерському обліку адекватно відбиті усі без винятку важливі операції, і що вся інформація, відбита в обліку, використовувалася під час підготовки фінансової звітності. Існуючі системи внутрішнього контролю на підприємстві сприяє посиленню такої гарантії.

В таблиці 2 подається робочий документ перевірки основних засобів на підприємстві.

Таблиця 2. Робочий документ перевірки основних засобів на підприємстві

№ з/п	Процедури виконання	Дані підприємства	Результати перевірки	Необхідні корективи	Посилання, примітки
1	Дата введення в експлуатацію				
2	Первісна вартість, грн				
3	Амортизація на дату перевірки, грн				
4	Амортизація за останній рік, грн				
5	Залишкова вартість, грн				
6	Документи на придбання (рахунок, договір)				
7	Вибрати усі фактично наявні основні засоби та переконатися, що вони відображені в бухгалтерському обліку				
8	Сума витрат на обслуговування, грн				
9	Вартість проведеного ремонту, грн				
10	Терміни служби, (роки)				
11	Статус основного засобу (використовується, у ремонті, виведений з експлуатації)				
12	Підстава для списання/продажу (якщо застосовується)				

Джерело: розроблено авторами.

Після ретельного вивчення облікової інформації контролером проводиться огляд об'єктів, з метою перевірки їх фактичної наявності у визначених розпорядчими документами, місцях експлуатації, та встановлення ступеня їх придатності для подальшого використання за прямим призначенням. До опису заносять повну назву, призначення, інвентарний та заводський номер, рік випуску (побудови), дату введення в експлуатацію, балансову вартість.

Концептуальний підхід і методика оцінки активів, закріплені міжнародними стандартами фінансової звітності та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, можуть бути зведені до 4 видів оцінки, а саме: у розмірі витрат; в поточній (ринкової) вартості; по операційній придатності; на основі ринкової капіталізації отриманого прибутку. Кожен з цих підходів може бути деталізований для цілей бухгалтерського обліку. Більш удосконалений облік та контроль необоротних матеріальних активів представлений в таблиці 3, у робочому документі перевірки необоротних матеріальних активів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, під час повномасштабного вторгнення в Україну з'явилися особливості, які відрізняють корпоративну соціальну відповідальність у нашій країні від інших країн. Слід відмітити зміщення акценту на благодійність, волонтерство та фандрайзингову діяльність. Саме тому, усвідомлення ролі корпоративної соціальної відповідальності суб'єктами малого підприємництва, а саме її базового рівня — своєчасної та повної сплати податків; забезпечення стабільної та гідної заробітної плати; розширення підприємства та, як наслідок, створення нових робочих місць є важливою частиною існування будь-якого довгострокового, чесного та прозорого бізнесу.

Запропоновані удосконалені первинні документи та методика проведення контролю дадуть змогу удосконалити контроль стану та руху необоротних активів на підприємстві, охопити всі

Таблиця 3. Робочий документ перевірки необоротних матеріальних активів на підприємстві

№ з/п	Процедури виконання	Дані підприємства	Результати перевірки	Необхідні корективи	Посилання, примітки
1	Призначення об'єкта				
2	Дата введення в експлуатацію				
3	Строк корисного використання				
4	Акти приймання-передачі				
5	Договори				
6	Первісна вартість, грн				
7	Історична (фактична собівартість), грн				
8	Переоцінена вартість, грн				
9	Залишкова вартість, грн				
10	Справедлива вартість, грн				
11	Ліквідаційна вартість, грн				
12	Шляхи надходження (безоплатне, отримання за кошти, отримання в обмін)				
13	Амортизація за останній рік, грн				
14	Технічні паспорти				
15	Матеріально-речова форма				
16	Сума витрат на обслуговування, грн				
17	Вартість проведеного ремонту, грн				

Джерело: розроблено авторами.

аспекти обліку, дозволить перевіряючим дослідити точність, своєчасність і законність їх відображення в бухгалтерському обліку, а також виявити порушення з плином часу.

Література:

1. Бутинець Т. А. Внутрішній аудит основних засобів: виявлення типових порушень в обліку. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2014. № 3. С. 3—12.
2. Нечай Н.М. Облікова політика: навч. посіб. Київ: Знання, 2015. 432 с.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 29.11.2024).
4. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17> (дата звернення: 29.11.2024).
5. Богацька Н.М. Аналіз основних засобів підприємства: навч. посіб. / Н.М. Богацька. [Електронний ресурс]. URL: <http://bogatska-analiz-osnovnih-zasobivpidpriemstva>
6. Бондар О. До питання оцінки основних засобів підприємства в бухгалтерському обліку. Бухгалтерський облік і аудит. 2010. № 3. С. 23—28.
7. Марочкіна А.М. Бухгалтерський облік за Національними стандартами. Харків: Торсінг, 2012. 238 с.
8. Мушинський Р., Токар С. Бухгалтерський облік основних засобів за новими правилами. Бухгалтерія. 2013. № 48. 145 с.

9. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. К: КНЕУ, 2009. 312 с.

10. Панасенко А.П. Проблеми основних засобів у бухгалтерському обліку. Держава та регіони. 2008. № 3. С. 407—410.

11. Бабич Л.М., Карлова І.О., Наконечна С.А. Внутрішній аудит основних засобів підприємства в сучасних умовах. Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 49. С. 168—175.

12. Бондаренко Н. М., Дорофієнко А. В. Аудит основних засобів на промисловому підприємстві. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Хмельницький, 2019. № 1. С. 46—52.

13. Давидов Г.М. Аудит: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Т-во "Знання", КОО, 2008. 288 с.

14. Крощ О.П., Кірейцев Г.Г. Удосконалення організації обліку основних. Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. Луцьк, 2013. Вип. 10 (37), ч. 3. С. 380—386.

15. Андросова О.Ф., Калугіна К.А. Методика аудиту основних засобів і нематеріальних активів та її вплив на якість аудиту. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Хмельницький, 2011. № 3. С. 250—255.

16. Давидов Г.М. Аудит: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Т-во "Знання", КОО, 2001. 363 с.

17. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Мусійченко О.Г. Організація і методика аудиту. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. 280 с.

18. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Мусійченко О.Г. Аудит. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. 260 с.

References:

1. Butynets, T.A. (2014), "Internal audit of fixed assets: identification of typical accounting violations", Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis, vol. 3, pp. 3—12.

2. Nechai, N.M. (2015), Oblikova polityka: navch. posib. [Accounting policy: study guide], Znannia, Kyiv, Ukraine.

3. Ministry of Finance of Ukraine (2000), Order "National regulation (standard) of accounting 7 "Fixed assets", available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (Accessed 29.11.2024).

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Accessed 29.11.2024).

5. Bogatska, N.M. (2010), "Analysis of fixed assets of the enterprise", available at: <http://int-konf.org/dots-bogatska-nm-gutsulyak-yuv-analiz-osnovnih-zasobividpriemstva> (Accessed 05 Jan 2025).

6. Bondar, O. (2008), "To the issue of valuation of fixed assets of the enterprise in accounting", Accounting and auditing, vol. 3.

7. Marochkina, A.M. (2012), Bukhhalters'kyj oblik za Natsional'nyy standartamy [Accounting according to National Standards], Torsing, Kharkiv, Ukraine.

8. Mushynskiy, R. and Tokar, S. (2013), "Accounting of fixed assets according to new rules", Accounting, vol. 48.

9. Sadovska, I.B. (2009), Bukhhalters'kyj oblik: navch. posib. [Accounting: Study guide], KNEU, Kyiv, Ukraine.

10. Panasenko, A.P. (2008), "Problems of fixed assets in accounting", State and regions, vol. 3, pp. 407—410.

11. Babich, L.M., Karlova, I.O. and Nakonechna, S.A. (2020), "Internal audit of the company's fixed assets in modern conditions", Black Sea economic studies, Vol. 49, pp. 168—175.

12. Bondarenko, N. M. and Dorofienko, A. V. (2019), "Audit of fixed assets at an industrial enterprise", Bulletin of the Khmelnytskyi National University, vol. 1, pp. 46—52.

13. Davydov H.M. (2008), Audyt: navch. posib. [Audit: Study guide], 2nd ed., revision. and add., T-vo "Znannia", KOO, Kyiv, Ukraine.

14. Dill, O.P. and Kireitsev, H.G. (2013), "Improvement of the organization of accounting of fixed assets", Economic Sciences. Ser.: Accounting and finance, vol. 10 (3), pp. 380—386, available at: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10\(3\)_64.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10(3)_64.pdf) (Accessed 05 Jan 2025).

15. Androsova, O.F. and Kalugina, K.A. (2011), "The methodology of the audit of fixed assets and intangible assets and its impact on the quality of the audit", Bulletin of the Khmelnytskyi National University, vol. 3, no. 3, pp. 250—255.

16. Davydov H.M. (2001), Audyt: navch. posib. [Audit: Study guide], 2nd ed., revision. and additional, T-vo "Knowledge", KOO, Kyiv, Ukraine.

17. Makarenko, A. P. Melikhova, T. O. and Musiychenko, O. G. (2024), Orhanizatsiya i metodyka audyt [Organization and methodology of audit], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

18. Makarenko, A. P. Melikhova, T. O. and Musiychenko, O. G. (2024), Audyt [Audit], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 12.01.2025 р.